Høgskolen i Oslo og Akershus

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier

Institutt for yrkesfaglærerutdanning

HØGSKOLEN I OSLO OG AKERSHUS

Praksisguide for yrkesfaglærerutdanningen i design og håndverk

2016-2017

Innhold

1.0 Innledning 3
2.0 Hvorfor har vi praksisopplæring? 3
3.0 ORGANISERING AV PRAKSISOPPLÆRINGEN 4
3.1 Modeller for organisering av praksis 4
3.2 1. periode 5
3.3 2. periode 5
3.4 3. periode 6
3.5 4. periode 6
4.0. VEILEDNING 6
4.1 Modeller for veiledning 6
4.2 Veiledningsgrunnlaget 7
4.3 Førveiledning 8
4.4 Etterveiledning 8
4.5 Faglærer og pedagogikklærers rolle i praksisveiledningen. 8
4.6 Studentene som ressurser i veiledningen 9
4.7 Samtaletimer 9
5.0 Praktisk gjennomføring og dokumentasjon 10
5.1 Observasjon 10
5.2 Planlegging 10
5.3 Gjennomføring 11
5.4 Etterarbeid 11
5.5 Fagskriving 11
6.0 Vurdering 11
6.1 Vurderingskriterier 11

Gjelder for studieåret 2016-17

1.0 Innledning

Praksisguiden for pedagogisk praksis er utarbeidet på bakgrunn av *Forskrift om rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8-13,* fastsatt 18.03.2013 av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, samt programplaner for de 3-årige yrkesfaglærerutdanningene. Programplanen for design og håndverk ble godkjent av høgskolestyret våren 2014.

Betegnelsen praksisopplæring brukes i rammeplanen om en planmessig opplæring som foregår i autentiske yrkessituasjoner under veiledning av en person med relevant yrkesutdanning og yrkespraksis.

I følge rammeplanen skal den pedagogiske praksisen være veiledet, vurdert og variert og ha et omfang på 70 dager. Den skal være fordelt over alle tre studieårene. Arbeidsmengden for studentene skal tilsvare en yrkesfaglærers fulle arbeidsdager. Hovedtyngden av praksisopplæringen legges til videregående opplæring. 10 dager skal legges til ungdomstrinnet.

2.0 Hvorfor har vi praksisopplæring?

Praksisopplæringen skal primært gi studentene erfaring med å planlegge, gjennomføre og vurdere pedagogisk virksomhet. Faglærere i pedagogikk, lærere i yrkesfaglig bredde og fordypning, praksislærere og studenter skal samarbeide om og sammen tilrettelegge for sammenheng, helhet og progresjon i opplæringsforløpet.

Deltaking i praksisopplæringen med forberedelse, gjennomføring og etterarbeid er obligatoriske arbeidskrav i yrkesfaglærerutdanningen. Den pedagogiske praksisen vurderes med karakterene bestått/ ikke bestått.

Instituttet benytter praksissteder i Oslo- og Akershusregionen, men praksis blir også lagt til andre steder i mangel på relevante praksisplasser i rimelig nærhet av høgskolen. For studenter som bor andre steder i landet, kan det være mulighet for praksis i nærheten av hjemstedet. Dette påvirker frekvensen av besøk fra høgskolen.

3.0 ORGANISERING AV PRAKSISOPPLÆRINGEN

Yrkesfaglærerutdanningen i Design og håndverk tilbys som heltidsstudium, og organiseres over 3 år (jfr. modell i kapittel 3.1).

Praksisen i de forskjellige skoleslag/kurs vil kunne komme i en annen rekkefølge enn det som er skissert. Videre kan det bli aktuelt å legge en praksisperiode til et annet semester enn det som er vanlig. I kombinerte klasser vil tidspunkt for de forskjellige periodene kunne fastsettes særskilt. Den enkelte veiledede praksisperioden må være bestått før man kan gå videre til neste veiledede praksisperiode.

3.1 Modeller for organisering av praksis

Organisering av praksis

År/ Semester periode	**Praksislengde / type**	**Gruppestørrelse**
Periode 1 1. år	25 dager fortrinnsvis på Vg2/ Vg3 innenfor eget fagbrev/fordypningsområde • 5 dager høst: observasjon og kartlegging, arbeidskrav • 15 dager vår: *veiledet* pedagogisk praksis i videregående opplæring, med observasjon, planlegging, gjennomføring og vurdering - vurderes av praksislærer • 5 dager vår: *veiledet* praksis med vurdering av kvalitet, arbeidskrav	Smågrupper / individuell
Periode 2 2. år	25 dager fortrinnsvis på Vg1 Design og håndverk • 5 dager høst: *veiledet* praksis med observasjon og kartlegging, arbeidskrav • 15 dager vår: *veiledet* pedagogisk praksis i videregående opplæring, med observasjon, planlegging, gjennomføring og vurdering – vurderes av praksislærer • 5 dager vår: *veiledet* praksis med vurdering av kvalitet, arbeidskrav	Smågrupper / individuell
Periode 3 3. år	10 dager høst på Ungdomstrinnet • 10 dager høst: *veiledet* pedagogisk praksis med deltagende observasjon, arbeidskrav	Smågrupper
Periode 4 3. år	10 dager vår valgfri praksis • 10 dager vår: *veiledet* pedagogisk praksis, med observasjon, planlegging, gjennomføring og vurdering. Studenten velger praksisarena tilpasset tema i Bacheloroppgaven – vurderes av praksislærer	Smågrupper / individuell

3.2 1. periode

I første periode bør praksisopplæringen legges opp på en slik måte at studentene får en gradvis tilnærming til lærerrollen. Deler av tiden kan brukes til assistentlæreroppgaver, gjennomføring av mindre instruksjonsoppgaver og undervisningsopplegg samt veiledning og oppfølging av enkeltelever.

Studenten skal i denne perioden også bli kjent med praksisstedet som organisasjon, og skal så langt det lar seg gjøre være med på møter og andre aktiviteter som er en naturlig del av en lærers skolehverdag. I fokus for perioden står utarbeiding av veiledningsdokumenter og undervisningsplaner (se 4.2), men disse må være relatert til undervisningsoppgaver som ikke er for omfattende.

Hvilken progresjon det skal være fra observasjon til hovedansvar for en undervisningsperiode, må avtales mellom praksislærer og student ut fra en felles vurdering av klassens situasjon og studentens forutsetninger og ønsker. Tid til individuell undervisning skal omfatte minimum 16 timer i løpet av den veiledede praksisperioden som gir grunnlag for vurdering.

Vurderingen av studentene må ta hensyn til at de er i en tidlig fase av sin utdanning, og det er kun de 15 dagene med veiledet pedagogisk praksis i vårsemesteret som skal vurderes av praksislærer, de andre dagene (5 dager høst og 5 dager vår) inngår som arbeidskrav i studiet for øvrig.

3.3 2. periode

I andre praksisperiode kan studentene raskt få et selvstendig ansvar for planlegging, gjennomføring og vurdering av egen undervisning i teori og i praksis. Hver student bør i løpet av den veiledede praksisdelen som gir grunnlag for vurdering, ha undervist minimum 24 timer. Kravene til studenten økes og en kan fokusere på bestemte oppgaver eller temaer i undervisningen. I før- og etterveiledningen legger en da særlig vekt på å diskutere det aktuelle temaet. Studenten skal så langt det lar seg gjøre være med på møter og andre aktiviteter som er en naturlig del av en lærers skolehverdag. Ut fra det som er fokus for perioden, kan noen viktige temaer/læringsoppgaver være:

• *Tilpasset og yrkesrelevant opplæring*

Studenten kan få i oppgave å planlegge, gjennomføre og kritisk analysere undervisning hvor han/hun legger særlig vekt på å tilpasse undervisningen til de ulike elevenes læreforutsetninger og videre yrkesplaner.

• *Ulike arbeidsmåter og undervisningsmetoder*

Studentene skal benytte ulike arbeidsmåter i egen undervisning; f eks. veiledning, instruksjon, gruppearbeid, rollespill og prosjektarbeid.

• *Samarbeid*

Aktivt samarbeid og samspill med elever/lærlinger, medstudenter og ulike samarbeidspartnere i opplæringssystemet skal vektlegges.

Det er kun de 15 dagene med veiledet pedagogisk praksis i vårsemesteret som skal vurderes, de andre dagene (5 dager høst og 5 dager vår) inngår som arbeidskrav i studiet forøvrig.

3.4 3. periode

I tredje praksisperiode skal studentene få innsikt i ungdomskultur, opplæring og organisering på ungdomstrinnet (8.-10. trinn). Studenten skal følge daglig undervisning, og så langt det lar seg gjøre ha ansvar for deler av undervisning, delta på møter og andre aktiviteter som er en naturlig del av en lærers skolehverdag. Praksisperioden inngår som arbeidskrav i studiet for øvrig, og er ikke vurdert av praksislærer.

3.5 4. periode

Praksisperioden bør så langt det lar seg gjøre knyttes til studentens Bacheloroppgave. Studentene skal i perioden vise evne til selvstendig, helhetlig undervisningsplanlegging og gjennomføring, og skal vise at de mestrer de utfordringene skolehverdagen gir. Hver student bør i løpet av perioden ha hatt undervisningsansvar for minimum 12 timer.

Studentene skal få kjennskap til organisasjonsutvikling i skolen med vekt på utviklingsarbeid og fornyelse. Studenten skal så langt det lar seg gjøre være med på møter og andre aktiviteter som er en naturlig del av en lærers skolehverdag. Praksisperioden er vurdert av praksislærer.

4.0. VEILEDNING

4.1 Modeller for veiledning

Praksisveiledningen er en yrkesfaglig veiledning som er knyttet til studentens egen lærervirksomhet. Den tar sikte på å utvikle studentens praktiske yrkeskunnskap gjennom samtaler der refleksjon over praksis er det sentrale.

Praksislærerne har hovedansvaret for å legge til rette for studentenes praksisopplæring. De skal veilede studentene både i forbindelse med deres planlegging og gjennomføring av undervisningen, og når studentene skal vurdere, systematisere og reflektere over sine erfaringer og handlinger. Videre skal praksislærerne være til stede i klasserommet/verkstedet sammen med studentene, dels som utførende lærere, dels som studentens kollega i tolærerforhold og dels som observatør av studentens undervisning.

Praksisveiledningen starter når student og praksislærer har sitt første møte, gjerne i forkant av praksisperioden. God kommunikasjon og trygge relasjoner mellom praksislærere og studenter er en forutsetning for en fruktbar veiledningsprosess som kan bidra til faglig vekst og personlig utvikling for alle som deltar. Det er særlig viktig at praksislærer og student i starten av en praksisperiode avklarer hvilke forventninger de har til hverandre og til det arbeidet som skal utføres i praksisperioden.

Rammeplanen anbefaler handlings- og refleksjonsmodellen som veiledningsstrategi. Den tar utgangspunkt i studentens praksisforståelse og fortløpende erfaringer i praksisperioden. Refleksjon over erfaringer skal bidra til innsikt og ny forståelse av praksis, undervisning, læring og utvikling i lærerrollen. Refleksjon innebærer å sette ord på egne og andres erfaringer gjennom dialog med praksislærer og andre deltakere i praksisfellesskapet, både formelt og uformelt. Refleksjon kan også skje gjennom dagbok eller loggskriving. Materiale fra dagboken eller loggen kan integreres i veiledningssamtalene og være en viktig kilde til innsikt i egen læringsprosess. Refleksjon gjelder også yrkeskultur og tradisjoner i læring og undervisning på det enkelte praksissted. Utvikling av kompetanse forutsetter en reflektert tilbakemelding på praktiske handlinger og en åpen og fri debatt i praksisfellesskapet.

Det kan også være aktuelt å benytte andre strategier for veiledning som kan supplere handlings- og refleksjonsmodellen på en fruktbar måte. Studentene skal lære av det de ser og det de selv gjennomfører (erfaringslæring). De skal lære seg å ta selvstendige valg ut fra den enkelte situasjon.

I andre tilfeller er det selve praksisfellesskapet som fremtrer som læringsarena. Dette er en form for modellæring der praksisfellesskapet utgjør «modellen» og der studenten gradvis finner sin plass.

Ulike tilnærminger til veiledning kan være gjensidig utfyllende. Gjennom observasjon, etterligning og refleksjon over erfaringer og gjennom kommunikasjon med praksislærer, medstudenter og andre deltakere i praksisfellesskapet, kan studenten bli kjent med praksisstedets egenart, sin egen faglige og personlige utvikling og gradvis bli trygg og kompetent i lærerrollen.

4.2 Veiledningsgrunnlaget

Veiledningen bygger på den ene siden på hva studenten gjør og sier i klasserommet; hva som faktisk skjer i undervisningen og hvilket samspill og samarbeid studenten har med elevene. På den annen side bygger veiledningen på hva studenten selv har planlagt for sin undervisning slik det framgår av et veiledningsdokument, eller en undervisningsplan. I denne guiden har vi valgt å bruke begrepene **veiledningsdokument** og **undervisningsplan** om det skriftlige veiledningsgrunnlaget. Ofte er begrepet veiledningsdokument knyttet til et undervisningsopplegg som går over flere timer, for eksempel ved behandling av et større tema, mens man bruker undervisningsplan for den enkelte time /økt innenfor et slikt opplegg. Det er imidlertid ingenting i veien for å utarbeide veiledningsdokumenter for enkelttimer.

Veiledningsdokumentet er et dokument som viser hva studenten har tenkt å gjøre i sin undervisning og hvilke forutsetninger og begrunnelser som gjelder for denne undervisningen. Dokumentet skal inneholde følgende didaktiske momenter (eller tilsvarende):

- Elevenes læreforutsetninger
- Rammefaktorer hvor en beskriver de forhold som gir muligheter eller begrensninger i undervisningen.

- Mål for arbeidet og begrunnelse for valg av læringsmål.

- Faginnhold der en beskriver innholdet i timen/perioden, hvilke emner og læringsoppgaver som inngår, hva elevene skal arbeide med, henvisning til læremidler, tidsangivelse for arbeid med de ulike delene og begrunnelse for disse valgene.

- Læreprosessen der en beskriver hvordan arbeidet skal utføres, hjelpemidler, hva du som lærer skal gjøre, hva elevene skal gjøre og begrunnelser for disse valgene.

- Vurdering der en beskriver hva du som lærer vil legge vekt på i vurderingen av elevenes arbeid i løpet av timen/perioden, og hvordan du vil gi elevene tilbakemelding om dette, samt begrunnelser for disse valgene.

Betegnelsen på disse didaktiske kategoriene vil kunne variere noe alt etter hvilke modeller som blir lagt til grunn for planleggingen. Veiledningsdokumentet skal alltid inneholde begrunnelser for de ulike valgene studentene gjør.

Undervisningsplaner er operasjonalisering av veiledningsdokumentet for den praktiske gjennomføringen av undervisningen. De beskriver elevforutsetninger, rammefaktorer, læringsmål, faginnhold, læreprosess og vurderingsformer i den aktuelle timen/økten og når de ulike aktivitetene skal skje.

4.3 Førveiledning

Førveiledningen er basert på studentens veiledningsdokument/undervisningsplan og gir praksislærer anledning til å få del i studentens tanker og planer med undervisningen før den gjennomføres. Det gir praksislærer mulighet til å komme med spørsmål og eventuelle avklaringer på forhånd. Førveiledningen bør skje i så god tid forut for undervisningen at studenten har muligheter til å forandre planen.

4.4 Etterveiledning

Etterveiledningen tar utgangspunkt i gjennomføringen av undervisningen sett i relasjon til veiledningsdokumentet /undervisningsplanen og førveiledningen. Veiledningen skal fokusere på studentens ferdigheter i gjennomføring av timene. Håndteringen av det faglige innholdet skal være et hovedtema i veiledningen. Elevenes engasjement og deltakelse er et annet hovedmoment. Som avslutning på samtalen bør de involverte parter vurdere kommunikasjonen seg imellom og gjøre avtaler for videre arbeid.

4.5 Faglærer og pedagogikklærers rolle i praksisveiledningen.

Praksislærene har et særlig ansvar for studentene i praksis, men faglærere, lærere i yrkesdidaktikk og lærere i pedagogikk utgjør også veiledningsressurser som skal sikre at ulike perspektiver blir vektlagt i praksisveiledningen. Alle fag bør samarbeide om praksisopplæringen, men pedagogikklæreren har et spesielt ansvar for å skape progresjon og kontinuitet i tilknytning til praksis.

Hver studentgruppe vil få tilknyttet en av klassens lærere som skal følge dem opp i praksisperioden. Disse lærerne vil, så langt økonomien tillater det, besøke studenten/gruppen i praksis. Praksislærer ved praksisstedet bør kontaktes forut for besøket. Oppfølgingen vil ellers bestå i at læreren er tilgjengelig for studenten mht. planlegging og etterarbeid knyttet til praksisopplæringen, samt har kontakt med praksislærer vedrørende studentens utvikling og læring.

4.6 Studentene som ressurser i veiledningen

Studentene har også et medansvar for å drive veiledningssamtalen videre på bakgrunn av observasjoner og erfaringer. De skal møte forberedt til før - og etterveiledning.

4.7 Samtaletimer

Det bør være et visst forhold mellom antall undervisningstimer og de timene som avsettes til samtale mellom praksislærer og studentene. Mye av samtaletimene vil gå med til før - og etterveiledning, men timene bør også benyttes til å ta opp følgende temaer:

<u>Skolen som arbeidssted</u>

- Skolens oppbygging, struktur og ledelse

- Råd og utvalg
- Samarbeid skole - hjem
- Samarbeid skole - næringsliv

- Lærerens instruks, rettigheter og plikter

- Samarbeid mellom lærerne
- Yrkesetikk

<u>Elevkunnskap – elevomsorg</u>

- Tilpasset opplæring

- Støtte- og hjelpetiltak
- Kommunikasjon

- Læringsmiljø

- Disiplin og ordensregler
- Elever med særskilte behov

- Pedagogiske hjelpe- og serviceinstanser

Planlegging/andre områder

- Lokalt læreplanarbeid

- Planleggings- og vurderingsarbeid
- Lærersamarbeid og tverrfaglige prosjekter

- Samarbeid med elever om planlegging og vurdering av undervisningen

- IKT
- Internasjonalisering

5.0 Praktisk gjennomføring og dokumentasjon

5.1 Observasjon

Alle praksisperiodene skal starte med observasjon av praksislærers undervisning, klasser og enkeltelever. Hvilke observasjonsoppgaver som gis, vil blant annet være avhengig av fokus på praksisstedet i praksisperioden.

Aktuelle temaer for observasjon kan være:

- Planlegging og undervisningsformer i klassen

- Kommunikasjon og samspill mellom lærer og elever

- Sosialt miljø
- Lærer som leder av klassen
- Differensiering
- Læringsmiljø

- Observasjon av enkeltelever

- Elevenes arbeidsmåter
- Læreren som veileder

Det anbefales at studentene setter seg grundig inn i den anbefalte litteratur på dette området.

5.2 Planlegging

I første periode vil planleggingen være knyttet til mindre undervisningsopplegg som studenten etter hvert får ansvaret for. Basert på observasjoner, planer og samtaler med praksisveilederne, skal studentene utforme veiledningsdokumenter og undervisningsplaner for undervisningen. Disse skal kopieres og leveres praksislærer og eventuelle medstudenter som har praksis på samme skole. Videre må det foreligge kopier av planene når det kommer lærere fra høgskolen.

5.3 Gjennomføring

Planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning vil utgjøre hovedinnholdet i alle praksisperiodene. I gjennomføringen av undervisningen vil individuelt, selvstendig undervisningsarbeid, der lærerstudenten får prøve ut ulike arbeidsmåter, være det vanlige. Ved gruppepraksis skal studentene som ikke underviser ha observatørstatus, og gi sitt bidrag til vurderingen av undervisningen.

5.4 Etterarbeid

Alt etterarbeid i forbindelse med praksisperiodene er obligatorisk (jfr. emnebeskrivelsene i studiets programplaner). Det er lærerne på høgskolen som har ansvar for vurdering av arbeidskrav, som vurderes til godkjent/ ikke godkjent. Arbeidskravene må være godkjent for å kunne gå opp til emneeksamen.

Lærerne på høgskolen vil normalt avsette en dag til å drøfte erfaringer fra praksis etter at den enkelte periode er avsluttet. Studentene kan her få i oppdrag å avgi muntlige rapporter fra øvingsundervisningen.

5.5 Fagskriving

I tilknytning til pedagogisk praksis skal studentene levere ulike obligatoriske oppgaver til høgskolens lærere (jfr. emnebeskrivelsene i studiets programplan). Eksempler på ulike oppgaver kan være praksisrapport, refleksjonsnotat, utviklings- og endringsarbeid. Evnen til å reflektere over egen lærerpraksis styrkes ved at arbeidet og erfaringene fra praksisopplæringen knyttes til ulike oppgaver.

6.0 Vurdering

Deltagelse i praksisopplæringen med forberedelse, gjennomføring og etterarbeid er obligatoriske arbeidskrav i yrkesfaglærerutdanningen. Studentene får en formell vurdering etter hver praksisperiode uttrykt med karakteren bestått/ikke bestått.

6.1 Vurderingskriterier

Det er utformet generelle kompetanse- og kvalifikasjonskrav på områdene yrkesetisk kompetanse, faglig kompetanse, didaktisk kompetanse, relasjonskompetanse og endrings- og utviklingskompetanse (jf Nasjonale retningslinjer for yrkesfaglærerutdanning). Disse kompetanseområdene er basert på forventninger om at lærere skal bli selvstendige og handlingsrettede yrkesutøvere som forener kyndighet og refleksjon.

Ved slutten av hver veiledede praksisperiode fastsetter praksislærer praksiskarakteren i samarbeid

med lærer ved høgskolen. Høgskolen har det formelle ansvaret for vurderingen, men praksislærers vurderinger tillegges stor vekt. Spesielt der det ikke har vært besøk fra høgskolen i praksis. Da vil det kun være praksislærer som har sett studenten i undervisningssituasjonen. Vurderingen skal være et uttrykk for om studenten mestrer lærerarbeidet ved det aktuelle tidspunkt og må ses i sammenheng med hvor studenten befinner seg i utdanningsforløpet.

Det er utarbeidet ett vurderingsskjema for hver av praksisperiodene. Alle skjemaene tar utgangspunkt i kompetanseområdene. Siste dag i praksisperioden skal praksislærer og student signere vurderingsrapporten, og studenten skal laste den opp i innleveringsmappe i Fronter.

Unntak fra dette er de 10 dagene i 3. praksisperiode, som gjennomføres på ungdomstrinnet og ikke skal vurderes av praksislærer, jf pkt. 3.4.

Organiseringen av praksisopplæringen bygger på spiralprinsippet med økende krav til fordypning og skifte av perspektiv. I andre periode vil tyngdepunktet ligge på didaktisk og sosial kompetanse i det studentene i denne perioden skal arbeide spesielt med tilpasset opplæring, ledelse, organisering og samarbeid. I tredje og siste periode vil fokus skifte til endrings- og utviklingskompetanse.

En student får ikke godkjent praksisopplæringen dersom lærerarbeidet ligger klart i underkant av hva som kan forventes ut fra faglige eller pedagogiske kvalitetskrav. Hvis studenten viser synlige mangler i ett eller flere av de fem kriterieområdene, godkjennes ikke praksisperioden.

Vurdering Periode	Faglig kompetanse	Didaktisk kompetanse	Relasjonskompetanse	Yrkesetisk kompetanse	Endrings- og utviklingskompetanse
1. periode 15 dager – vårsemester	* kan bearbeide og presentere lærestoff på en faglig forsvarlig måte * kan bruke relevante uttrykksformer og fagterminologi * viser innsikt i yrkesfagets egenart og anvendelse i arbeidslivet * kan kommunisere skriftlig og muntlig på en slik måte at det ikke oppstår misforståelser	* kan utarbeide veiledningsdokumenter og undervisningsplaner * kan planlegge, gjennomføre og vurdere egen undervisning, lede elevers/lærlinger læringsarbeid og viser innsikt i elev/ lærlingevurdering * viser variasjon i undervisningsmetoder tilpasset ulike elevforutsetninger * viser innsikt i egen læreratferd * har vilje og evne til å forbedre egen undervisning	* viser evne og vilje til å kommunisere med elever/ lærlinger og kolleger * viser vilje og evne til samarbeid med praksisveileder og medstudenter * fungerer bra i forhold til sine omgivelser og viser rasjonelle reaksjoner	* møter presis og er til stede til avtalte tider * viser vilje og evne til å utføre pålagte oppgaver * viser respekt for og retter seg etter læreplanverket, skolens mandat og skolens verdigrunnlag * viser atferd og holdninger som er forenlig med en ansvarlig voksenrolle	* viser evne og vilje til å utnytte veiledning konstruktivt
2.periode 15 dager – vårsemester	* viser innsikt i yrkesfagenes fellestrekk og særtrekk * kan bearbeide og presentere relevant lærestoff på en måte som ivaretar krav til faglig kvalitet, interessedifferensiering og yrkesretting * kan tilrettelegge, veilede og vurdere tverrfaglig arbeid og/eller prosjektarbeid * kan kommunisere skriftlig og muntlig på en slik måte at det ikke oppstår misforståelser	* kan reflektere omkring opplæringens formål, læreplanenes innhold, elevenes forutsetninger og i de rammene undervisningen foregår * kan planlegge, gjennomføre, begrunne og vurdere relevant yrkesopplæring * kan tilpasse opplæringen til den enkelte elevs forutsetninger/ yrkesinteresser	* kan kommunisere og samhandle med elever, kolleger og andre parter i opplæringssystemet * kan organisere og lede læringsprosesser * kan sette grenser for uakseptabel atferd og kunne bidra til at den enkelte elev får nødvendig hjelp og støtte * kan tilrettelegge for et godt læringsmiljø * kan samhandle med elever og kolleger på en trygg og forutsigbar	* viser lojalitet overfor formelle rammer som lover, forskrifter og læreplaner samt forpliktelser overfor verdigrunnlaget i skole og samfunn * ivaretar yrkesfagenes verdigrunnlag, kultur og opplæringstradisjoner * viser hensyn og respekt for den enkelte elevs integritet og er åpen for etnisk og kulturelt mangfold * har bevissthet om lærerens oppdragerrolle, er et forbilde og	* ser betydning av utviklingsarbeid for å forbedre vilkårene for læring og utvikling * kan forbedre egen undervisning og utnytte veiledning konstruktivt * har evnen til faglig oppdatering

		* kan stimulere til medbestemmelse og medansvar i opplæringen * kan vurdere læring både underveis og ved slutten av et læringsforløp * kan vurdere og reflektere over egen og andres pedagogiske grunnsyn	måte	bidrar til elevenes moralske oppdragelse	
3.periode 10 dager – høstsemester	* kan bearbeide og presentere lærestoff på en faglig forsvarlig måte tilpasset ungdomstrinnet (8-10 trinn) * kan veilede elever i forhold til framtidige karrierevalg * viser forståelse for ungdomskultur og flerkultur	* kan utarbeide veiledningsdokumenter/ undervisningsplaner tilpasset læreplanen * kan undervise og lede daglig læringsarbeid * har et bevisst forhold til eget grunnsyn og lærerrolle * har vilje og evne til å forbedre egen undervisning	* kan håndtere konflikter og kommunisere med ungdom i ulike situasjoner * kan sette grenser for uakseptabel atferd og viser tydelig klasseledelse * har evne til å tilrettelegge for et godt læringsmiljø * kan samarbeide med praksisveileder, lærerkollegier og medstudenter * fungerer bra i forhold til sine omgivelser og er forutsigbar i sine egne reaksjoner	* møter presis og er til stede til avtalte tider * viser respekt for elever, kolleger og andre samarbeidspartnere * viser vilje og evne til å utføre pålagte oppgaver * følger gjeldende lover og andre styringsdokumenter i læreplanverket * viser atferd og holdninger som er forenlig med en ansvarlig voksenrolle	* tar initiativ til veiledning og utnytter tilbakemeldingene konstruktivt
4.periode 10 dager – vårsemester	* har innsikt i yrkesfagenes egenart og anvendelse i arbeidslivet * kan bearbeide og presentere lærestoff på en måte som ivaretar krav til faglig kvalitet og målgruppenes behov * kan tilrettelegge, veilede og	* kan reflektere omkring opplæringens formål, læreplanens innhold, elevenes forutsetninger og de rammene undervisningen foregår * kan planlegge, gjennomføre, begrunne og vurdere relevant yrkesopplæring	*kan kommunisere og samarbeide med alle parter i opplæringssystemet * har evne til å organisere og lede læringsprosesser tilpasset ulike behov * kan sette grenser for uakseptabel atferd og kunne bidra til at den enkelte elev får nødvendig hjelp og støtte	* viser lojalitet for verdier i skole og samfunn og til enhver gjeldende styringsdokumenter * ivaretar yrkesfagenes verdigrunnlag, kultur og opplæringstradisjoner * kan ta og begrunne yrkesetiske valg	* ser betydningen av utviklingsarbeid for å forbedre vilkårene for læring og utvikling * har evne til faglig oppdatering

	vurdere tverrfaglig arbeid og prosjektarbeid * kan kommunisere skriftlig og muntlig på en slik måte at det ikke oppstår misforståelser	* kan tilpasse opplæringen til den enkelte elevs forutsetninger og stimulere til medbestemmelse og medansvar i opplæringen * kan vurdere læring både underveis og ved slutten av et læringsforløp * har evne til kritisk vurdering, drøfting og refleksjon over egen og andres pedagogiske praksis * har vilje og evne til å forbedre egen undervisning	* har evne til å tilrettelegge for et godt læringsmiljø * har vilje og evne til å utvikle trygghet i lærerrollen gjennom faglig og personlig vekst	* viser hensyn og respekt for den enkelte elevs integritet og er åpen for etiske og kulturelt mangfold * har bevissthet om lærerens oppdragerrolle, er et forbilde og bidrar til elevenes moralske oppdragelse	